

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.

Sprawdź, czy kod na naklejce to
M-100.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny

Formuła 2023

JĘZYK POLSKI

ARKUSZ

1

Poziom podstawowy
Część 1. i 2.

Symbol arkusza

MPOP-P1-100-2305

DATA: **4 maja 2023 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS TRWANIA: **240 minut**

(łącznie na napisanie części 1., 2. i 3.)

ŁĄCZNA LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA ZA CZĘŚĆ 1. i 2.: 25

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **dwa właściwe arkusze egzaminacyjne**, tj. arkusze we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**, oznaczone **1** i **2** – jeden z testami, drugi z wypracowaniem.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwe** arkusze – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwe** arkusze – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

**WYPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia zdającego do:

☐

dostosowania
zasad oceniania.

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy ten arkusz egzaminacyjny z częściami 1. i 2. (testami) zawiera 21 stron (zadania 1–17). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie wpisuj żadnych znaków w tabelkach przeznaczonych dla egzaminatora. Tabelki są umieszczone na marginesie przy każdym zadaniu.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.

**Zadania egzaminacyjne są wydrukowane
na następnych stronach.**

Część 1. Test Język polski w użyciu

Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj **tylko na podstawie tekstów** i tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Tekst 1.

Agnieszka Krzemińska

Po co człowiekowi czasowa zmiana miejsca

Wraz z rozwojem cywilizacji pojawili się turyści. Dobrowolne podróżowanie, napędzane ciekawością, potrzebą podreperowania zdrowia czy rekreacji, istniało już w antyku, ale spopularyzowali je w XVII w. europejscy arystokraci, którzy – aby poszerzyć horyzonty – odbywali *Grand Tour*¹ po Europie. Coraz doskonalsze środki transportu przełożyły się na coraz niższe koszty podróży i przyczyniły się do mody na wyjazdy rekreacyjne wśród zamożnych mieszkańców brudnych miast. Dziś turystyka to zjawisko masowe, którego wpływ na jednostki, społeczeństwa i globalne procesy ekonomiczno-ekologiczne badają naukowcy.

Motywy napędzające masową turystykę są różne. Podczas gdy jedni szukają kontaktu z przyrodą, rekreacji i odpoczynku, inni cenią sobie spotkania z ludźmi i kulturami. Turystyka może być ucieczką od codzienności, sposobem na podkreślenie statusu, poszukiwaniem tożsamości, formą dowartościowania i samospelnienia. Jest też środkiem konsumpcji duchowej i materialnej. Pewne jednak jest, że dla wielu osób podróżowanie, które ma estetyczny, edukacyjny i społeczny wymiar, jest ważne w dążeniu do harmonijnego rozwoju i poczucia szczęścia.

Leszek Kołakowski² sformułował najkrótszą definicję turystyki: stwierdził, że jest ona typowo ludzką formą bezinteresownej aktywności poznawczej. Najwięcej na podróżach zyskują ci, którzy chcą poznawać nowe dźwięki, języki, zapachy, smaki i widoki, bo to ożywia umysł.

Bo podróż to stan umysłu, tym bardziej że poza domem stajesz się kimś innym – prowadzisz inne życie, używasz obcego języka, poznajesz nowych ludzi i miejsca. Antropolodzy³ porównują podróż do pielgrzymki albo rytuału. Coś w tym jest, bo miejsca kultu (świątynie, grobowce, kościoły) to często odwiedzane atrakcje, w których zachwyt nad sztuką lub pięknem natury może wywoływać silne emocje. Podróżnik odbywa rodzaj rytuału przejścia⁴ z typowym dla niego zawieszeniem poza czasem, dlatego może robić rzeczy wyjątkowe: szastać pieniędzmi, jeść i pić bez umiaru lub robić co innego niż zazwyczaj, mało (lub ciągle) spać, inaczej wyglądać, nosząc bikini czy narciarski kombinezon.

Podróże pozwalają skupić się na sobie, swoich potrzebach i przyjemnościach – nowej kuchni, muzyce, zabytkach, co skutecznie obniża poziom stresu, jest sposobem na chwilowe zapewnienie sobie celu i docenienie piękna życia. Po powrocie wspomnienia z podróży pomagają utrzymać dystans i równowagę. Niestety, u kolekcjonerów wrażeń podróżniczych łatwo o snobizm i współzawodnictwo, czemu usługi turystyczne wychodzą naprzeciw: uciekają się też do inscenizowania rzeczywistości (np. w zorganizowanych dla turystów wioskach Papuasów czy Masajów). Zwiedzanie takich miejsc również może być ciekawe – przecież to od naszych potrzeb i oczekiwań zależy, jaki wybierzemy sobie program podróży.

Turystyfikacja⁵ świata umożliwia jego bezpieczne zwiedzanie i daje zarobek ludziom z branży, ale jednocześnie wymaga przelotów samolotowych, gigantycznej infrastruktury

i łączy się z zadeptywaniem zabytków, parków krajobrazowych, umasowieniem rodzimych kultur. Jost Krippendorf, szwajcarski socjolog, symbolem turystyki masowej uczynił uroborosa, czyli węża zjadającego własny ogon: turysta masowy przyjeżdża do atrakcyjnego miejsca, niszczy jego kulturowe i naturalne środowisko, a tym samym – jego niepowtarzalność i atrakcyjność.

Na podstawie: Agnieszka Krzemińska, *Podróż jak prozak. Po co człowiekowi czasowa zmiana miejsca*, „Ja. My. Oni. Poradnik Psychologiczny «Polityki»”, t. 33, 01/2019.

¹ *Grand Tour* – wielka podróż.

² Leszek Kołakowski (1927–2009) – polski filozof, eseista, publicysta, prozaik.

³ Antropolog – badacz zajmujący się nauką o pochodzeniu człowieka i jego rozwoju kulturowym.

⁴ Rytuał przejścia – w różnych kulturach obrzęd towarzyszący określonej zmianie w życiu człowieka, najczęściej związanej z dorastaniem.

⁵ Turystyfikacja – zmiany w przestrzeni publicznej spowodowane obecnością i potrzebami dużej liczby turystów.

Tekst 2.

Olga Stanisławska

Sens podróżowania

Zwiedzanie jest obrzędem zawłaszczania. Kawałek po kawałku symbolicznie bierzemy w posiadanie ten świat, do którego przecież mamy prawo – czujemy to instynktownie i powtarzają nam to foldery biur podróży. Przemieszczamy się po kuli ziemskiej, jakbyśmy się przechadzali z koszykiem alejkami planetarnego supermarketu.

Świat ten zamieszkują jednak również inni i podróż jest nieuchronnie spotkaniem z drugim człowiekiem – lub też świadomym unikaniem spotkania.

Masowa turystyka otworzyła milionom z nas – mieszkańców państw na tyle zasobnych, byśmy mogli podróżować lub choćby o podróżach rozmyślać – drogę do dalekich krajów. Jednocześnie za jej przyczyną rozrasta się nowy, fascynujący świat – ersatz¹, niezwykle uniwersum tworzone, by miło potwierdzać stereotypy przyjezdnych. Czy to nie Stendhal² zauważył, że mieszkańcy Szwajcarii cały rok ubierają się normalnie, poza latem, kiedy to wkładają skórzane spodnie, jakie spodziewają się zobaczyć angielscy kuracjusze?

Konsumujemy odmienność sprowadzoną do banału. Oto cudowny świat, świat uproszczony. Zredukowany do listy paru punktów, które możemy przyswoić podczas dwutygodniowego pobytu – plaża, piramida, wielbłąd, feluka³ na Nilu. „Bańka turystyczna” – tak socjolodzy nazywają tę szklaną kulę, zaklętą przestrzeń iluzji, magiczny plac zabaw o niewidzialnych granicach, w którym turyści izolują się od lokalnej rzeczywistości.

Są turyści, którzy z naturalną gracją przebywają w bańce stworzonej na ich potrzeby. Są też tacy, którzy za żadne skarby nie przyznają, że są turystami, pogarda dla turystów jest wszakże tak stara, jak sama turystyka.

Przebić się poza ściany „bańki turystycznej” nie zawsze jest jednak łatwo. Nie zawsze też jest to słuszne. Bańka jest przecież potrzebna nie tylko turystom, którym pozwala uniknąć zaskoczeń, konieczności zrozumienia lokalnych obyczajów, wyjścia poza strefę komfortu. Chroni też lokalną społeczność przed nadmiarem turystów. Miejscowi również bronią się przed traumą: wykształcają własny stereotyp turysty. Oczekują od przyjezdnych określonych zachowań i próbują zatrzymać ich na określonej przestrzeni. I czasem po prostu muszą od nas odpocząć.

Co jednak począć, jeśli – jak Monteskiusz⁴ – wierzymy, że kontakt z inną kulturą jest niezbędny, by wyostrzyć spojrzenie, i pozwala lepiej zrozumieć świat? Jeśli właśnie

spotkanie z drugim człowiekiem jest dla nas największą radością? Jeśli chcemy dać szansę podróży, żeby nas odmieniła, jak mówił Bouvier⁵, choć – jak zauważał – nie wiemy, czy nas wtedy nie zniszczy?

Możemy szukać dziur w „bańce turystycznej”. Naszej własnej, prywatnej chwili prawdy. Nawet jeśli wiemy, że możemy się rozczarować, gdy przyjdzie nam pożegnać się z egzotyką – odkryć, że Szwajcarzy zwykle noszą džinsy, Masajowie oszczędzają na dom z pustaków, balijskie kobiety po pracy, zamiast oddawać się tradycyjnym tańcom, oglądają amerykańskie seriale. Możemy w ogóle unikać eleganckich hoteli, rajskich plaż, słynnych świątyń, malowniczych miast.

Jednak jakkolwiek byśmy podróżowali, rowerem przez Transylwanię czy z biurem podróży na tunezyjską plażę, klucz jest jeden – inny człowiek powinien być dla nas podmiotem.

Na podstawie: Olga Stanisławska, *Sens podróżowania. Przestroga*, „Tygodnik Powszechny”, wydanie specjalne, nr 3–4/2020.

¹ Ersatz – zamiennik, podróbka, namiastka.

² Stendhal (1783–1842) – francuski pisarz.

³ Feluka – niewielka łódź z żaglami.

⁴ Monteskiusz (1689–1755) – francuski prawnik, myśliciel i pisarz polityczny.

⁵ Nicolas Bouvier (1929–1998) – szwajcarski pisarz, fotograf i podróżnik.

1.

0–1

Zadanie 1. (0–1)

Na podstawie tekstu Agnieszki Krzemińskiej rozstrzygnij, czy turystyka zmienia podróżującego człowieka. Uzasadnij odpowiedź.

.....

.....

.....

.....

2.

0–1

Zadanie 2. (0–1)

Na podstawie tekstu Olgi Stanisławskiej wyjaśnij, jaka korzyść i jakie ryzyko wynikają dla turysty z przekroczenia ścian „bańki turystycznej”.

Korzyść:

.....

Ryzyko:

.....

Zadanie 3. (0–2)

Czy przekonanie, że zwiedzanie jest zawłaszczaniem, wyrażone w tekście Olgi Stanisławskiej, znajduje potwierdzenie w tekście Agnieszki Krzemińskiej? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do obu tekstów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.

0–1–2

.....

Zadanie 4. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń odnoszących się do tekstu Agnieszki Krzemińskiej i tekstu Olgi Stanisławskiej. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	W obu tekstach użyto wyliczeń.	P	F
2.	W obu tekstach zastosowano słownictwo wartościujące.	P	F

4.

0–1

.....

Zadanie 5. (0–1)

Wyjaśnij, na czym polega ironia zastosowana w 4. akapicie tekstu Olgi Stanisławskiej.

.....

.....

.....

.....

.....

5.

0–1

.....

Na podstawie obu tekstów napisz notatkę syntetyzującą na temat: skutki masowej turystyki. Twoja wypowiedź powinna liczyć 60–90 wyrazów.

Uwaga: w ocenie wypowiedzi będzie brana pod uwagę poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.

[illegible][illegible]

Część 2. Test historycznoliteracki

Wykonaj zadania. Odpowiadaj tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Zadanie 7. (0–1)

Przeczytaj poniższy tekst.

Trojan jest fragmentem kodu dołączonym do innego programu, zwykle wartościowego dla nas. Zdarza się, że zostaje ukryty w skryptach powłoki. Łatwo jest go także ukryć w plikach udających nowe i popularne gry komputerowe. To więc nic innego jak oprogramowanie, które podszywa się pod znane aplikacje. Koń trojański zwykle przez dłuższy czas nie zdradza swoich destrukcyjnych zapędów, co nie oznacza, że pozostaje bierny. Ten z pozoru użyteczny program, wykonujący przydatne funkcje, potajemnie uszkadza system użytkownika lub inne komputery działające w sieci.

Na podstawie: *Konie trojańskie – o sposobach działania wirusów i ich usuwaniu*, www.3giga.pl

Odwołując się do mitu o wojnie trojańskiej, uzasadnij trafność nazwy wirusa komputerowego, którego opis podano wyżej.

.....

.....

.....

.....

7.

0–1

Zadanie 8. (0–2)

Przeczytaj fragment *Piosenki o końcu świata* Czesława Miłosza oraz fragment *Apokalipsy św. Jana*.

Tekst 1.

Czesław Miłosz

Piosenka o końcu świata

W dzień końca świata
Pszczola krąży nad kwiatem nasturcji,
Rybak naprawia błyszczącą sieć.
Skaczą w morzu wesołe delfiny,
Młode wróble czepiają się rynny
I wąż ma złotą skórę, jak powinien mieć.

[...]

Nikt nie wierzy, że staje się już.

Tylko siwy staruszek, który byłby prorokiem,
Ale nie jest prorokiem, bo ma inne zajęcie,
Powiada, przewiązując pomidory:
Innego końca świata nie będzie,
Innego końca świata nie będzie.

Czesław Miłosz, *Piosenka o końcu świata*, [w:] tegoż, *Poezje wybrane*, Wrocław 2013.

Tekst 2.***Apokalipsa św. Jana***

8⁶ Siedmiu aniołów, którzy mieli siedem trąb, przygotowywało się do trąbienia.

7 Zatrąbił pierwszy. Na ziemię spadł grad i ogień zmieszany z krwią.

Trzecia część ziemi została spalona, trzecia część drzew została spalona i wszelka trawa zielona została spalona.

8 Zatrąbił drugi anioł. Do morza wrzucono jakby wielką górę płonącego ognia i trzecia część morza stała się krwią.

9 Jedna trzecia stworzeń morskich zginęła i jedna trzecia statków uległa zniszczeniu.

10 Zatrąbił trzeci anioł. Z nieba spadła wielka gwiazda świecąca jak pochodnia, która upadła na trzecią część rzek i na źródła wód.

11 Gwiazdę nazwano „Piołun”¹ i jedna trzecia wód zmieniła się w piołun, a wielu ludzi zmarło z powodu wód, które stały się gorzkie.

12 Zatrąbił czwarty anioł. Zdruzgotano jedną trzecią słońca, jedną trzecią księżyca i jedną trzecią gwiazd, tak że trzecia ich część się zaćmiła, a dzień – podobnie jak noc – utracił jedną trzecią swego światła.

13 Zobaczyłem też i usłyszałem orła lecącego środkiem nieba, który wołał potężnym głosem: „Biada! Biada! Biada mieszkańcom ziemi z powodu głosów trąby pozostałych trzech aniołów, którzy wkrótce zatrąbią!”.

Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu, Częstochowa 2009.

¹ Piołun – roślina o bardzo gorzkim smaku.

8.

0-1-2

Czy wizja końca świata zaprezentowana we fragmencie wiersza Czesława Miłosza *Piosenka o końcu świata* jest zgodna z wizją końca świata ukazaną we fragmencie *Apokalipsy św. Jana*? W uzasadnieniu odpowiedzi sformułuj dwa argumenty – każdy w odniesieniu do obu tekstów.

Rozstrzygnięcie:

Argument 1.:

.....

.....

.....

Argument 2.:

.....

.....

.....

Zadanie 9. (0–1)

Przeczytaj fragment *Pieśni IX* Jana Kochanowskiego.

Jan Kochanowski

Pieśń IX (Księgi wtóre)

Nie porzucaj nadzieje,
Jakoć sie¹ kolwiek dzieje:
Bo nie już² słońce ostatnie³ zachodzi,
A po złej chwili piękny dzień przychodzi. [...]

Nic wiecznego na świecie:
Radość sie z troską plecie,
A kiedy jedna weźmie moc nawiętszą⁴,
W ten czas masz ujrzeć odmianę naprędszą. [...]

Lecz na szczęście wszelakie
Serce ma być jednakie;
Bo z nas Fortuna⁵ w żywe oczy szydzi,
To da, to weźmie, jako sie jej widzi.

Ty nie miej za stracone,
Co może być wrócone:
Siła⁶ Bóg może wyrócić w godzinie;
A kto mu kolwiek ufa, nie zaginie.

Jan Kochanowski, *Pieśń IX*, [w:] tegoż, *Poezje*, Warszawa 1988.

¹ Sie (*starop.*) – się.

² Nie już (*starop.*) – jeszcze nie.

³ Ostatnie (*starop.*) – po raz ostatni.

⁴ Nawiętszą (*starop.*) – największą.

⁵ Fortuna – w mitologii rzymskiej bogini kierująca ludzkim losem.

⁶ Siła (*starop.*) – wiele.

**Jaką postawę życiową zaleca podmiot liryczny *Pieśni IX* Jana Kochanowskiego?
Uzasadnij odpowiedź.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9.

0–1

Zadanie 10. (0–1)

Zapoznaj się z reprodukcją obrazu Fransa Halsa oraz przeczytaj wiersz Daniela Naborowskiego.

Tekst 1.

Frans Hals

*Young Man holding a Skull [...]*¹

www.nationalgallery.org.uk

¹ *Young Man holding a Skull [...]* (ang.) – młodzieniec trzymający czaszkę.

Tekst 2.

Daniel Naborowski

[...]

Świat hołduje marności
I wszystkie¹ ziemskie włości²;
To na wieki nie minie,
Że marna marność słynie.
Miłujmy i żartujmy,
Żartujmy i miłujmy,
Lecz pobożnie, uczciwie,
A co czyste właściwie.
Nad wszystko bać się Boga –
Tak fraszka³ śmierć i trwoga.

¹ Wszystkie – wszystkie.

² Włość – posiadłość ziemską, majątek ziemski.

³ Fraszka – drobiazg, coś mało znaczącego.

Daniel Naborowski, *Poezje*, Kraków 2003.

Napisz, jaki motyw łączy przedstawiony obraz Fransa Halsa i wiersz Daniela Naborowskiego. Uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się do obu tekstów.

10.

0–1

Motyw:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (0–1)

Przeczytaj fragment *Ody do młodości* Adama Mickiewicza.

Adam Mickiewicz

Oda do młodości

Bez serc, bez ducha, to szkieletów ludy;
Młodości! dodaj mi skrzydła!
Niech nad martwym wzlecę światem
W rajską dziedzinę ułudy:
Kędy zapal tworzy cudu,
Nowości potrząsa kwiatem
I obleka w nadziei złote malowidła.

Adam Mickiewicz, *Oda do młodości*, [w:] *Oda w poezji polskiej. Antologia*, Wrocław 2009.

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń odnoszących się do przytoczonego fragmentu *Ody do młodości* Adama Mickiewicza. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

11.

0–1

1.	Motyw lotu, wykorzystany we fragmencie, jest symbolem ludzkiego dążenia do pokonywania ograniczeń.	P	F
2.	Wizja rajskiej przestrzeni, wykreowana we fragmencie, podkreśla kontrast między rzeczywistością a marzeniami.	P	F

12.1.

0-1

Zadanie 12.1. (0-1)

Uzupełnij tabelę. Podaj tytuł utworu, z którego pochodzi fragment A, oraz tytuł utworu, z którego pochodzi fragment B.

Fragment	Tytuł
A Tyran wstał – Herod! – Panie, cała Polska młoda Wydana w ręce Heroda. [...] Ach, Panie, już widzę krzyż – ach, jak długo, długo Musi go nosić – Panie, zlituj się nad sługą. Daj mu siły, bo w drodze upadnie i skona – Krzyż ma długie na całą Europę ramiona, Z trzech wyschłych ludów, jak z trzech twardych drzew ukuty. – Już wleką; już mój Naród na tronie pokuty – Rzekł: «Pragnę» – Rakus octem, Borus żółcią poi, A matka Wolność u nóg zapłakana stoi.	
B Nie – myśli wielkiej trzeba z ziemi, lub z błękitu. Skojrzałem ze skały szczytu, Duch rycerza powstał z lodów... Winkelried dzidy wrogów zebrał i w pierś włożył, Ludy! Winkelried ożył! Polska Winkelriedem narodów! Poświęci się, choć padnie jak dawniej! jak nieraz! Nieście mię, chmury! nieście, wiatry! nieście, ptacy!	

12.2.

0-1

Zadanie 12.2. (0-1)

Wyjaśnij, czym różni się rola przypisana Polsce we fragmencie A od roli przypisanej Polsce we fragmencie B.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13. (0–1)

W poniższej tabeli przedstawiono wybrane założenia dwóch epok literackich: pozytywizmu i Młodej Polski. Do każdej epoki dobierz odpowiedni cytat z utworu poetyckiego, wybrany spośród cytatów 1–3, ilustrujący założenia danej epoki. Wpisz właściwy numer cytatu w odpowiednie miejsce w tabeli.

13.

0–1

	Epoka literacka – założenia	Numer cytatu
A.	Pozytywizm Założenia filozofii pozytywizmu [...] dostosowywano do szczególnych polskich warunków, wyciągając z niej przede wszystkim konsekwencje praktyczne: konieczność upowszechnienia oświaty, popularyzacji nauki i laickiego światopoglądu. Na podstawie: <i>Słownik terminów literackich</i>, red. Janusz Sławiński, Wrocław 2002.	
B.	Młoda Polska W pierwszej fazie swego rozwoju [ta epoka] skłaniała się ku tendencjom dekadencckim [...], zwłaszcza w liryce kreowała bohatera biernie przeżywającego świat i przekonanego o schyłkowym charakterze kultury, w której żyje. Na podstawie: <i>Słownik terminów literackich</i>, red. Janusz Sławiński, Wrocław 2002.	

Cytaty z utworów poetyckich

1. *Nieście więc wiedzy pochodnię na czele
I nowy udział bierzcie w wieków dziele,
Przyszłości podnoście gmach!*
2. *A gawieź wierzy głęboko;
Czucie i wiara silniej mówi do mnie
Niż mędrca szkiełko i oko.*
3. *Jutro?... Nie wierzę, aby lepiej było,
i nie zazdroszczę już tej wiary – dzieciom...
Po co się łudzić?*

Zadanie 14. (0–2)

Przeczytaj fragment *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego oraz zapoznaj się z plakatem, którego autorem jest Piotr Kunce.

Tekst 1.

Stanisław Wyspiański

Wesele

AKT III

SCENA 19

Poprzedni, Gospodarz

[...]

CZEPIEC

Zbierajcie się, poki czas,
byśwa¹ byli radzi z was,
a nie stojcie jak te ćmy
albo kpy²;
co kto ma, do ręki brać,
na podwórze wyjść i stać;
tam już ludzie som³,
co sie sami rwiom:
chłopi, tak! A chłopci, tak!

¹ Byśwa – byśmy.

² Kiep – człowiek głupi; dureń.

³ Som (gw.) – są.

⁴ Jeno – tylko.

POETA

– Jakiś znak.

GOSPODARZ

Jakiś znak!

CZEPIEC

Panowie, jakeście som,
jeżeli nie pójdziecie z nami,
to my na was – i z kosami!

GOSPODARZ

Wy, a jako – ?

POETA

Wiecież, kto my!?
Co wy o nas wiecie – nic.

CZEPIEC

O, pon, widno, niewidomy;
widać, że nie znacie nas.

PAN MŁODY

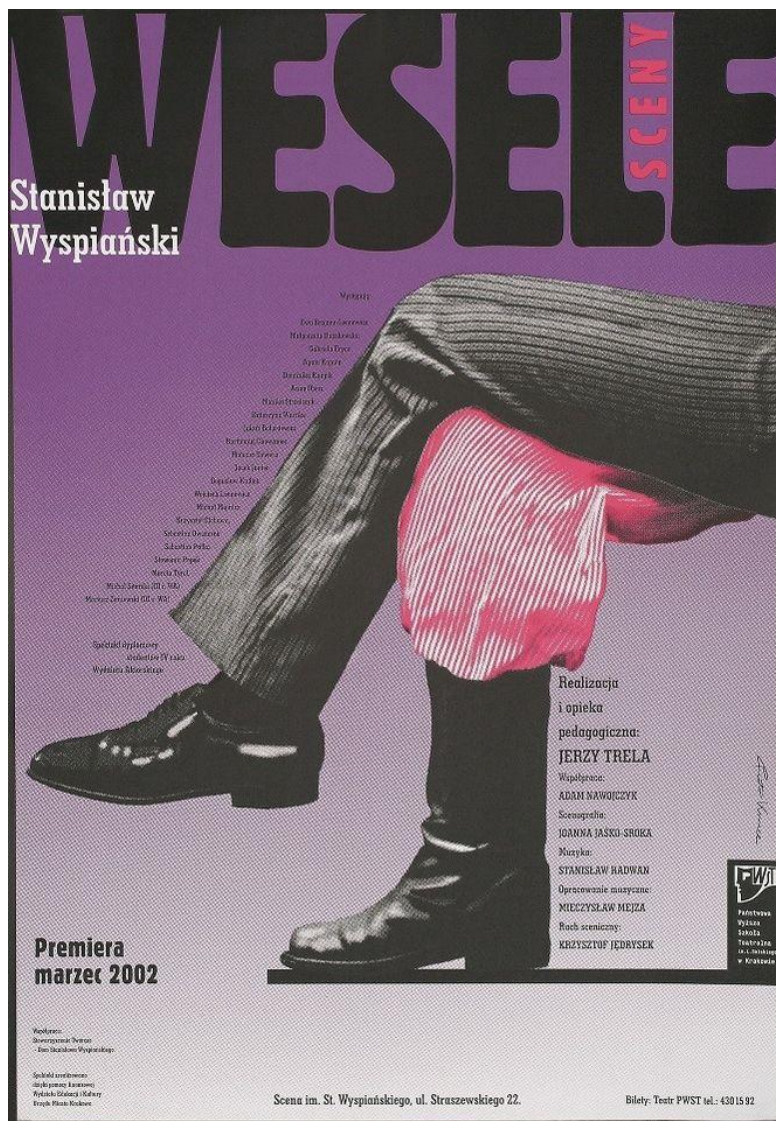
Widzę, żeście krwi łakomy;
jeno⁴ że na krew nie czas.

Stanisław Wyspiański, *Wesele*, Wrocław 1977.

Tekst 2.

Piotr Kunce

www.artsandculture.google.com

Czy na plakacie przedstawiono taką samą relację między inteligencją a chłopami, jaką ukazano w *Weselu*? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do plakatu i do podanego fragmentu *Wesela* albo do plakatu i do całego dramatu Stanisława Wyspiańskiego.

.....

.....

.....

.....

.....

14.

0-1-2

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

15.
0-1

Zadanie 15. (0–1)

Wybierz jeden z poniższych tytułów części *Przedwiośnia*:

- *Szklane domy*
- *Wiatr od Wschodu.*

Wyjaśnij sens wybranego tytułu na podstawie znajomości powieści Stefana Żeromskiego.

Tytuł części:

Wyjaśnienie sensu tytułu części:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16.

Przeczytaj fragment powieści *Rok 1984* George'a Orwella.

George Orwell

Rok 1984

– [...] Najwięcej, oczywiście, wyrzucamy czasowników i przymiotników, ale setki rzeczowników też są zupełnie zbędne. Usuwamy nie tylko synonimy, lecz także wyrazy przeciwstawne. Bo jaką rację bytu mają słowa, których znaczenie jest po prostu przeciwieństwem innych? Każde słowo zawiera w sobie swoje przeciwieństwo. Weźmy na przykład przymiotnik „dobry”. Jeśli mamy „dobry”, po co nam taki przymiotnik jak „zły”? „Bezdobry” wystarczy w zupełności; jest nawet o tyle lepszy, że stanowi dokładne przeciwieństwo przymiotnika „dobry”, czego nie można powiedzieć o „zły”. A gdy z kolei chcemy coś wzmocnić, czy ma sens stosowanie mętnych i w sumie bezużytecznych określeń typu „wspaniały” lub „znakomity”? „Plusdobry” adekwatnie spełnia każdy wymóg, jeśli natomiast zachodzi potrzeba jeszcze większej emfazy, można użyć „dwaplusdobry”. [...] Z czasem pojęcie dobra i zła ograniczy się do zaledwie sześciu słów, a naprawdę do jednego.

George Orwell, *Rok 1984*, przeł. Tomasz Mirkowicz, Warszawa 1988.

Zadanie 16.1. (0–1)

Spośród podanych określeń (A–D) wybierz to, które charakteryzuje nowomowę stworzoną w państwie opisanym w powieści *Rok 1984* George'a Orwella. Zaznacz właściwą odpowiedź.

- A. zwiększanie liczby wyrazów nacechowanych emocjonalnie
- B. ograniczanie liczby wyrazów bliskoznacznych
- C. stosowanie wyrazów metaforycznych
- D. nadużywanie czasowników

16.1.

0–1

Zadanie 16.2. (0–1)

Na podstawie powieści *Rok 1984* George'a Orwella wyjaśnij, czemu służyło stworzenie nowomowy.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

16.2.

0–1

Zadanie 17. (0–1)Przeczytaj fragment *Tanga* Sławomira Mrożka.

Sławomir Mrożek

Tango

AKT III

ARTUR

Czy już rozumiecie, jaki jest wniosek ostateczny? Ach, wy nie rozumiecie, wy, cielesne stworzenia, zajęte swoimi gruczołami, drżące o nieśmiertelność swoją. Ale ja rozumiem, ja! Ja jestem waszym odkupicielem, wy, było bezmyślne. Ja wznoszę się ponad doczesność, ja ogarniam was wszystkich, bo ja mam mózg, który wyzwolił się od wnętrzości. Ja!
[...]

STOMIL

Bredzi. Nie zwracajcie na niego uwagi.

[...]

ARTUR

Trzeba tylko być silnym i zdecydowanym. Ja jestem silny. Spójrzcie na mnie, jam jest koroną waszych marzeń! Wuju, będzie porządek! Ojcze, ty zawsze się buntowałeś, ale twój bunt prowadził tylko do chaosu, aż sam siebie strawił. A spójrz na mnie! Czy władza nie jest także buntem? Buntem w formie porządku, buntem góry przeciwko dołom, wyższości przeciwko niższości? [...] Siłą jestem! Znajduję się ponad, wewnątrz i obok wszystkiego. Dziękujcie mi, ja spełniłem waszą młodość. To dla was! A dla siebie też mam coś w podarunku: formę, jaką tylko zechcę, nie jedną, ale tysiąc możliwych, mogę stworzyć i zburzyć, co zechcę. [...] Wszystko jest we mnie, tu!

uderza się w pierś. Zebrani patrzą na niego z przerażeniem

Sławomir Mrożek, *Tango*, Kraków 1973.

Jaką postawę – typową dla bohatera romantycznego – przejawia Artur w zacytowanym fragmencie *Tanga* Sławomira Mrożka? W uzasadnieniu odpowiedzi odnieś się zarówno do postawy Artura, jak i do postawy wybranego bohatera dramatu romantycznego.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

JĘZYK POLSKI

Poziom podstawowy

Część 1. i 2.

Formuła 2023

JĘZYK POLSKI

Poziom podstawowy

Część 1. i 2.

Formuła 2023

JĘZYK POLSKI

Poziom podstawowy

Część 1. i 2.

Formuła 2023

